

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-80-153>

УДК 338.48:330.15:330.16:339.9

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF RURAL TOURISM IN THE CONTEXT OF ENSURING SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Горшкова Людмила Олександрівна

старший викладач кафедри туризму
та готельно-ресторанної справи,
Державний університет «Житомирська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3292-2945>

Horshkova Ludmyla

Zhytomyr Polytechnic State University

Стаття присвячена аналізу перспектив розвитку сільського туризму в Україні в контексті забезпечення сталого розвитку. Розглянуто сучасний стан галузі, ключові проблеми інфраструктури, нормативно-правового регулювання, цифровізації та кадрового забезпечення. Проведено порівняльний аналіз українського та зарубіжного досвіду (Франція, Італія, Польща, Канада, Японія) щодо моделей державного регулювання, кластеризації громад, впровадження «зелених» стандартів та цифрового маркетингу. Визначено перспективні напрямки розвитку: інтегровані екотуристичні маршрути та агрокластери, використання грантових програм ЄС, смарт-технології для туристичної інфраструктури, підвищення кваліфікації персоналу, впровадження стандартів якості та еко-сертифікації. Реалізація цих заходів сприятиме економічній стабільності громад, збереженню культурної та природної спадщини, підвищенню привабливості туристичних послуг та конкурентоспроможності галузі.

Ключові слова: сільський туризм, сталий розвиток, агротуристичні кластери, еко-сертифікація, цифровізація, туристична інфраструктура.

The article investigates the prospects for the development of rural tourism in Ukraine within the framework of sustainable development, emphasizing its multifaceted role in economic, social, and environmental spheres. It examines the current state of the sector, highlighting key challenges related to infrastructure limitations, fragmented legal and regulatory frameworks, insufficient digitalization, and the shortage of qualified human resources. A detailed comparative analysis of Ukrainian and international experiences, including France, Italy, Poland, Canada, and Japan, is presented to explore effective models of governmental regulation, collaborative networks between communities and businesses, integration of local products into tourism offerings, implementation of "green" and eco-friendly standards, and the strategic use of digital marketing tools. The study identifies priority directions for the development of rural tourism in Ukraine, including the creation of integrated ecotourism routes, development of agrotourism clusters, utilization of EU grant programs for infrastructure and community support, deployment of smart technologies within rural tourism services, systematic training and professional development of accommodation owners and staff, and introduction of quality standards and eco-certification schemes. The research also underscores the strategic potential of rural tourism as a tool for sustainable regional development, particularly in post-crisis or conflict-affected areas, by harmonizing economic growth, social well-being, and environmental conservation. Furthermore, the integration of international best practices adapted to Ukrainian realities is highlighted as a critical factor for achieving long-term development, promoting digital transformation, improving service quality, diversifying local income sources, and encouraging active engagement of communities in sustainable development initiatives. By addressing both systemic challenges and innovative opportunities, the article provides a comprehensive perspective on the future trajectory of rural tourism in Ukraine as a driver of balanced and resilient regional development.

Keywords: rural tourism, sustainable development, agrotourism clusters, eco-certification, digitalization, tourism infrastructure.

Постановка проблеми. Сільський туризм сьогодні розглядається як один із ключових інструментів забезпечення сталого розвитку територій, оскільки він сприяє диверсифікації місцевої економіки, створює нові робочі місця та стимулює збереження культурної й природної спадщини. Розвиток сільських територій має важливе значення для економічної стабільності країни, адже саме вони характеризуються значним природним ресурсним потенціалом і водночас потребують нових форм економічної активності.

У світовому масштабі спостерігається зростання інтересу до сільського туризму, що зумовлено пошуком екологічних, автентичних та безпечних форматів відпочинку. Ці глобальні тенденції формують нові можливості для України, проте водночас підкреслюють низку проблем, зокрема нерівномірний розвиток туристичних ініціатив, недостатнє використання природних і соціокультурних ресурсів, обмежену інфраструктуру та маркетингову підтримку. Саме тому дослідження перспектив розвитку сільського туризму набуває особливої актуальності, адже дає змогу визначити оптимальні шляхи інтеграції світових практик у вітчизняні умови для посилення сталого розвитку регіонів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У сучасних наукових дослідженнях проблема розвитку сільського туризму все частіше розглядається в контексті забезпечення сталого розвитку територій. Значний внесок у формування теоретичних основ зробили B. Lane, E. Kastenholtz та M. Carneiro [8], які підкреслюють посилення ролі сталості, участі громад та екологічної відповідальності в розвитку rural tourism. Дослідники наголошують, що туристична діяльність у сільській місцевості має ґрунтуватися на довгостроковому збереженні природних ресурсів та раціональному плануванні територій.

Досвід країн ЄС у сфері сталого туризму детально аналізує K. Widawski [13], який на прикладі Польщі демонструє, що системність державної підтримки, стандартизація якості та інтеграція місцевої продукції у туристичні маршрути значно підвищують конкурентоспроможність сільських територій. З огляду на близькість українських і польських умов, такі результати є важливими для адаптації в Україні.

Український контекст представлений у роботах Роман М., Кудінової І., Самсонової В. та Кавецького Н. [4], які акцентують на інноваційному потенціалі «зеленого» туризму в

Україні. Автори доводять, що цифровізація сервісів, розвиток агротуристичних кластерів та впровадження сучасних інструментів онлайн-просування можуть суттєво прискорити розвиток сільського туризму навіть за умов обмеженої матеріальної інфраструктури.

Проблематику сталого розвитку сільських територій в Україні також досліджують Сенета З. та Дубович І. [5]. Науковці вказують, що, попри значний природно-ресурсний і культурний потенціал, розвиток сільського туризму залишається нерівномірним та фрагментованим. Причинами є недостатня координація між громадами та бізнесом, відсутність цілісної державної політики щодо класифікації та підтримки сільських садіб, а також низька інвестиційна активність у регіонах.

Узагальнюючи внески учених, можна відзначити, що попри розширення наукової бази, окремі аспекти залишаються недостатньо вивченими. Насамперед це стосується адаптації іноземного досвіду до українського інституційного середовища, визначення ефективних механізмів державної підтримки, формування комплексної системи моніторингу сталого розвитку сільського туризму та оцінки впливу кризових і воєнних факторів на функціонування сільських туристичних підприємств. Саме ці прогалини визначають необхідність подальших досліджень.

Постановка завдання. Мета статті полягає у виявленні перспективи розвитку сільського туризму в Україні в контексті забезпечення сталого розвитку, аналізі іноземного досвіду та визначенні напрямів його адаптації до українських умов.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сільський туризм у сучасних умовах розглядається як один із найважливіших механізмів активізації соціально-економічного розвитку сільських територій. Його значення виходить далеко за межі туристичної діяльності, оскільки він здатний стимулювати локальну економіку, залучати громади до прийняття рішень, зберігати культурну спадщину та сприяти раціональному використанню природних ресурсів. Для багатьох країн Європи та світу сільський туризм став базовим елементом регіональної політики сталого розвитку, що робить його особливо актуальним для України, яка має великий природний і культурний потенціал, але недостатньо структуровану туристичну інфраструктуру.

Розвиток сільського туризму створює нові робочі місця у сферах гостинності, транспорту, харчування, ремесел, фермерства і

культурних ініціатив. За міжнародними оцінками, сектор здатен забезпечувати зайнятість навіть у віддалених регіонах, де традиційні галузі економіки перебувають у спаді. Для місцевого населення це означає можливість диверсифікації доходів: до основної діяльності (землеробства, тваринництва чи малого виробництва) додаються туристичні послуги – проживання, органічні продукти, екскурсії, майстер-класи, участь у фестивалях.

Сільський туризм також відіграє важливу роль у збереженні нематеріальної культурної спадщини. Популяризація традиційних ремесел, кухні, фольклору, локальних свят і промислів стимулює їх відновлення та передачу молодшим поколінням. Як доводять дослідження Lane та Kastenholz саме локальна автентичність є ключовим чинником привабливості сільських територій для туристів, що підсилює мотивацію громад розвивати культурний компонент [8].

Сільський туризм напряму корелює з ключовими Цілями сталого розвитку ООН. Зокрема:

– SDG 8 «Гідна праця та економічне зростання» - створення нових робочих місць, підтримка місцевого підприємництва, збіль-

шення доходів малих фермерських господарств.

– SDG 11 «Сталий розвиток міст і громад» - розвиток стійкої інфраструктури, підтримка культурної спадщини, формування безпечних і привабливих громад.

– SDG 12 «Відповідальне споживання і виробництво» - впровадження екотехнологій, раціональне використання природних ресурсів, підтримка локальних виробників.

– SDG 15 «Збереження екосистем суші» - популяризація природоохоронних практик та розвиток екоорієнтованих туристичних продуктів [12].

Як зазначає Всесвітня туристична організація у звіті UNWTO 2023 року, rural tourism є одним із найефективніших інструментів досягнення SDGs, адже він об'єднує економічні, соціальні та екологічні цілі в єдину модель розвитку [12].

Загалом, сільський туризм відіграє багатовимірну роль у забезпеченні сталого розвитку територій. Він не лише створює додаткові можливості зайнятості та підвищує економічну активність громад, але й сприяє збереженню культурної спадщини та формує відповідальне ставлення до природних ресурсів. Висока відповідність Цілям сталого розвитку

Таблиця 1

Моделі сільського туризму у Франції, Італії та Польщі

Країна	Модель / приклади практик	Ключові ознаки (послуги, організація)	Інструменти підтримки / платформи
Франція	Gîtes / chambres d'hôtes; фермерські гіти; тематичні ферми (e.g. gîtes de France)	Велика мережа сертифікованих приватних садиб (Gîtes de France), різноманітність послуг (проживання, майстер-класи, гастрономічні пропозиції), орієнтація на якість та адаптацію під специфічні ніші (інклюзія, доступність).	Національні та регіональні системи сертифікації (Gîtes de France), місцеві туристичні офіси, програми місцевого розвитку (LEADER) для фінансування проєктів.
Італія	Agriturismo (агритуризм)	Правове регулювання (Закон №96/2006), ферми пропонують проживання, харчування з продуктів власного виробництва, гастротури, освітні програми; сильний бренд «agriturismo» як частина сільського маркетингу.	Національне регулювання (законодавство), регіональні програми адаптації, асоціації (Agriturismo Italia), участь у сільських маршрутах та гастро-фестивалях.
Польща	Agroturystyka (фермерські садиби) + тематичні маршрути	Традиційна практика відпочинку в селі, поєднання відпочинку та сільського господарства; розвиток як малих приватних ініціатив, так і локальних кластерів; зростаючий попит на еко- та гастротури.	Підтримка через програми CAP/LEADER, фестивалі локальної кухні, локальні туристичні ініціативи; активні національні та регіональні платформи бронювання.

Джерело: сформовано автором на основі [7; 9; 10]

ООН підкреслює стратегічне значення цього напрямку для України, а також необхідність послідовної підтримки з боку держави, місцевої влади та бізнесу.

Порівняльний аналіз зарубіжних моделей сільського туризму дозволяє виокремити системні підходи, які забезпечують економічну життєздатність сільських територій, збереження культурних ресурсів та екологічну стійкість (табл. 1).

У всіх трьох країнах ключовими факторами успіху є організаційні платформи/асоціації (наприклад, Gîtes de France, Agriturismo Italia), правове/регіональне врегулювання і локальна кооперація (кластеризація продуктів і послуг). Франція демонструє сильну мережеву модель сертифікації та бренду (зосередженість на якості й ніші), Італія - чітке правове визначення агритуризму з вимогами до сервісу та продуктів, Польща це приклад швидкої адаптації до попиту та використання інструментів ЄС (LEADER, CAP) для фінансування локальних проєктів. Адаптація цих практик до українських умов вимагає уваги до систем сертифікації, створення локальних платформ просування та використання програм ЄС для фінансування розвитку.

Канада і Японія пропонують інноваційні підходи до сільського туризму, що поєднують екологічні технології, підтримку локальних освітніх ініціатив і цифрові/смарт-рішення для життєздатності сіл. У Канаді акцент роблять на локальному підприємництві, підтримці через регіональні агенції розвитку та програми,

у Японії акцент на концептах «satoyama», furusato (hometown) ініціативах та відновленні сільських громад через поєднання традиційних практик і сучасних технологій (табл. 2).

У Канаді модель практичної бізнес-підтримки: фінансова допомога, консалтинг, регіональні агенції (корисно для стартапів агротуризму). Японія використовує інноваційні інструменти мобілізації ресурсів і залучення відвідувачів (furusato nozei, satoyama), які поєднують екологічну охорону та фінансову підтримку громад; модель цінна для відновлення та охорони культурно-ландшафтного середовища. Обидві моделі підкреслюють роль спеціалізованих інструментів (податкові ініціативи, регіональні гранти, мережі підтримки), що можуть бути адаптовані в Україні з урахуванням інституційних реалій.

Державна підтримка та програми фінансування (національні та регіональні гранти, програми ЄС як LEADER/CLLD або національні інструменти) є визначальними для масштабування сільського туризму. У ЄС інструменти CAP/LEADER поєднують фінансування інфраструктурних проєктів, підтримку навчання та просування місцевої продукції; у Франції та Італії наявні національні системи сертифікації (Gîtes de France; регулювання agriturismo), що гарантують якість і довіру туристів. У Канаді регіональні агенції розвитку (наприклад, Community Futures) і федеральні програми (Tourism Growth Program) пропонують гранти й консультаційну підтримку для агротуристичних ініціатив; у Японії унікальні механізми,

Таблиця 2

Інноваційні підходи до сільського туризму в Канаді та Японії

Країна	Основні підходи / практики	Ключові особливості	Інструменти підтримки / приклади
Канада	Підтримка локальних агротуристичних ініціатив, інвестування в інфраструктуру, програми розвитку туристичних продуктів	Акцент на бізнес-підтримці (бізнес-консультації, мікрофінансування), партнерстві громад і регіональних агенцій; приклади – Community Futures Network, Tourism Growth Program	Community Futures (мережа локальної підтримки бізнесу), федеральні гранти (Tourism Growth Program) та регіональні ініціативи для агро/екотуризму.
Японія	Satoyama / екологічно-орієнтований туризм, furusato nozei (податкова ініціатива), smart-village проєкти	Поєднання збереження ландшафту (satoyama), використання механізмів furusato (hometown tax) для фінансування локальних проєктів; смарт-підходи для залучення молоді та цифровізація сервісів	Satoyama Initiative, furusato nozei (податкові відрахування за підтримку муніципалітетів), локальні платформи для просування еко-досвідів.

Джерело: сформовано автором на основі [6; 11]

як furusato nozei, сприяють прямому фінансовому притоку до муніципалітетів і малих виробників.

Сільський туризм в Україні має значний природний, культурний і гастрономічний потенціал, однак його розвиток залишається нерівномірним та залежить від регіонів. Після 2020 року попит на подорожі у межах країни зріс, що активізувало інтерес до внутрішнього та сільського туризму. Водночас повномасштабна війна зумовила суттєві трансформації ринку: зниження туристичних потоків у деяких регіонах, одночасно з появою нових можливостей для громад, які приймають внутрішньо переміщених осіб або розвивають локальні ініціативи. Аналіз сучасного стану дозволяє визначити ключові системні проблеми, що потребують комплексного вирішення для формування сталого розвитку сільського туризму (табл. 3).

Інфраструктурний розвиток є базовою умовою підвищення якості та конкурентоспроможності українського сільського туризму. Головними бар'єрами є транспортна доступність, нерівномірний рівень сервісу, нестабільність комунікацій та недостатня туристична інфраструктура (навігація, інформаційні центри). Без їхнього системного покращення галузь не зможе забезпечити стале зростання.

Цифровізація сільського туризму в Україні наразі значно відстає порівняно з міськими територіями, що стримує розвиток галузі.

Основними викликами є низька присутність сільських садиб на глобальних онлайн-платформах, таких як Booking та Airbnb, відсутність єдиної національної бази сертифікованих агроосель, недостатній рівень цифрової культури власників, що проявляється у низькій якості фотографій і описів, а також відсутності онлайн-бронювання. До того ж сільські громади часто стикаються з проблемами цифрової інфраструктури, зокрема обмеженим доступом до інтернету, відсутністю туристичних порталів. Лише окремі успішні регіони, такі як Карпати, Галичина та Волинь, розвивають локальні онлайн-карти, сайти туристичних кластерів та системи цифрових маршрутів, проте це скоріше винятки, ніж правило. Для забезпечення сталого розвитку сільського туризму необхідним є створення національної цифрової платформи, яка б інтегрувала всі регіональні ініціативи та стандартизувала онлайн-присутність агроосель [3].

Нормативно-правове регулювання сільського туризму в Україні залишається фрагментарним. Відсутність окремого закону про сільський або аграрний туризм ускладнює легальну реєстрацію діяльності власників садиб, а складність податкових і документальних процедур зменшує зацікавленість у розвитку цього сектору. Досі не сформовані офіційні стандарти якості та системи сертифікації агроосель, а інтеграція сільського туризму у національні та регіональні стратегії

Таблиця 3

Стан та проблеми інфраструктури сільського туризму в Україні

Елемент інфраструктури	Поточний стан	Проблеми
Дороги та транспортна доступність	Значна частина сільських територій має обмежений доступ громадського транспорту; місцеві дороги часто в незадовільному стані.	Ускладнена логістика для туристів, низька привабливість для іноземців, сезонність доступу до локацій.
Гостьова інфраструктура (садиби, кемпінги, екоферми)	Поширена модель приватних садиб; розвиваються екоферми та невеликі локальні комплекси.	Нерівномірний рівень сервісу, відсутність стандартів якості, низька інвестиційна спроможність власників.
Комунікації (інтернет, зв'язок, енергопостачання)	4G покриття достатнє, але в гірських і віддалених регіонах нестабільне; генератори та альтернативні джерела енергії використовуються нерівномірно.	Нестабільний зв'язок, перебої з електропостачанням, відсутність цифрової інфраструктури для туристичних сервісів.
Туристична навігація та об'єкти обслуговування	Існують окремі маршрути та інформаційні стенди, але більшість не оновлюються.	Брак навігації, відсутність облаштованих місць відпочинку, недостатня кількість туристично-інформаційних центрів.

Джерело: сформовано автором на основі [1; 2; 3]

розвитку є недостатньою. Водночас спостерігаються позитивні тенденції, зокрема створення регіональних кластерів та підтримка громад через програми ДФРР і грантові ініціативи ЄС, такі як HORIZON та ENI CBC, проте ці кроки поки не формують цілісної та системної інфраструктури для розвитку галузі [1].

Кадрові та освітні проблеми також суттєво стримують розвиток сільського туризму. Низький рівень підготовки власників садиб щодо менеджменту, обслуговування та безпеки, слабкі комунікаційні та цифрові навички, відсутність системного навчання в громадах і відтік молоді з сільських територій створюють дефіцит кваліфікованих кадрів. Деякі університети, а також громадські організації пропонують курси з туризму, проте спеціалізованих програм з агротуризму, як у формальній, так і у неформальній освіті, на сьогодні немає, що обмежує розвиток професійного потенціалу галузі [1].

Після 2020 року внаслідок пандемії та обмежень подорожей відбувся різкий зріст внутрішнього туризму. Туристи почали активно обирати менш людні, природні та екологічні локації. Основними тенденціями став підвищений попит на короткі поїздки «на вихідні» у межах 100-200 км; зростання популярності екоферм, гастротурів, майстер-класів, кемпінгів; збільшення кількості родин з дітьми та молодих туристів, які обирають фермерські садиби.

На сьогодні, під час військових дій в Україні, сільський туризм частково виконує соціальну функцію, оскільки сприяє зайнятості громад, приймає ВПО, інтегрується з локальним мікробізнесом (фермери ремісники. Виробники). Розвиток інфраструктури стає можливим через гранти, донорські програми та партнерства з громадами.

Порівняльний аналіз українського та іноземного досвіду розвитку сільського туризму дозволяє визначити ключові відмінності у підходах до державного регулювання, організації співпраці громад, бізнесу та фермерів, впровадження стандартів екологічності та «зелених» послуг, а також використання цифрового маркетингу (табл. 4).

Державне регулювання є ключовим фактором системного розвитку, іноземні країни мають чіткі закони та програми підтримки, тоді як в Україні політика залишається фрагментарною. Співпраця громад, бізнесу та фермерів в іноземних моделях організована через кластери та асоціації, що забезпечує координацію, економічну стійкість і підви-

щення якості послуг; Україна має потенціал для створення подібних мереж. Стандарти екологічності та «зелених» послуг у світі чітко визначені і контролюються, тоді як українські практики екоорієнтованості фрагментарні; інтеграція міжнародних стандартів дозволить підвищити конкурентоспроможність. Цифровий маркетинг в іноземних країнах активно використовується для залучення туристів і просування локальних продуктів; Україні слід розвивати цифрові платформи, онлайн-бронювання та просування через соціальні мережі.

У підсумку, порівняльний аналіз показує, що український сільський туризм має значний потенціал для інтеграції найкращих міжнародних практик у державне регулювання, стандартизацію, розвиток кластерів та цифровий маркетинг, що дозволить прискорити сталий розвиток територій і підвищити привабливість галузі як для внутрішніх, так і для міжнародних туристів.

Сільський туризм в Україні має великий потенціал для сприяння комплексному розвитку територій, адже він поєднує економічні, соціальні та екологічні цілі. Застосування принципів сталого розвитку дозволяє створити баланс між економічною життєдатністю громад, збереженням культурної та природної спадщини, а також покращенням якості життя місцевого населення. Одним із ключових напрямів є розвиток інтегрованих екотуристичних маршрутів та агрокластерів, які поєднують фермерські садиби, ремісничі майстерні та гастрономічні локації. Це сприяє залученню локального населення до туристичної діяльності, створює нові робочі місця та забезпечує ефективну координацію між громадами, бізнесом і фермерами, одночасно підтримуючи природні та культурні ресурси регіонів.

Важливим інструментом розвитку є залучення грантових програм ЄС, які дозволяють фінансувати будівництво і модернізацію туристичної інфраструктури, впровадження екологічних технологій, розвиток локальних кластерів та навчальні програми для власників садиб і місцевих фахівців. Використання таких ресурсів є особливо актуальним для громад, які постраждали від війни або економічних криз, оскільки гранти дозволяють швидко відновлювати інфраструктуру, стимулювати локальну економіку та підвищувати конкурентоспроможність регіонів.

Сучасний розвиток сільського туризму неможливий без впровадження цифро-

Таблиця 4

Порівняння українського та іноземного досвіду розвитку сільського туризму

Параметр	Україна	Іноземний досвід (ЄС, Канада, Японія)	Можливості інтеграції в Україні
Державне регулювання	Фрагментарне, відсутній спеціальний закон про сільський туризм; часткова підтримка через регіональні програми та гранти ЄС	Чітке законодавче регулювання (Італія – закон про Agriturismo, Франція – сертифікація Gîtes de France); підтримка через національні та регіональні програми	Впровадження національних стандартів, законодавчого визначення агротуризму, систем сертифікації і контролю якості
Моделі співпраці громад, бізнесу та фермерів	Нерівномірна організація; переважно приватні ініціативи без кластеризації; слабе партнерство між громадами і бізнесом	Кластери та асоціації (Франція - Gîtes de France, Італія - Agriturismo Italia, Канада - Community Futures); активне партнерство між громадами, фермерами та туристичними агенціями	Створення локальних кластерів та асоціацій; партнерські мережі між громадами та бізнесом; інтеграція з програмами ЄС
Стандарти екологічності та “зелених” послуг	Обмежені ініціативи, відсутність офіційних стандартів; окремі екоферми і сертифіковані садиби	Обов’язкова сертифікація якості та екологічності (LEED, Ecolabel, сертифікація агритуризму); інтеграція принципів сталого розвитку	Впровадження національних або адаптованих міжнародних стандартів «зеленого туризму», еко-сертифікація локальних садіб
Роль цифрового маркетингу	Недостатнє використання онлайн-платформ; слабка присутність у глобальних сервісах; обмежена соціальна реклама	Активне застосування онлайн-сервісів для бронювання, маркетингові портали, соціальні мережі; інтеграція туристичних маршрутів та продуктів	Створення національної цифрової платформи сільського туризму, локальних порталів для бронювання та просування; інтеграція з глобальними сервісами

Джерело: сформовано автором на основі проведеного аналізу

вих технологій смарт-сіл, які забезпечують доступність туристичних послуг, інтегровану навігацію та онлайн-бронювання. Використання цифрових платформ дозволяє не лише підвищити комфорт і ефективність обслуговування туристів, а й створює можливості для просування локальних продуктів, культурних подій та екологічних ініціатив на національному та міжнародному рівні.

Не менш важливим є підвищення кваліфікації власників садіб та персоналу туристичних об’єктів, що дозволяє підвищити рівень сервісу та інтегрувати принципи сталого розвитку у щоденну діяльність. Системні тренінги з менеджменту, маркетингу, безпеки, екологічної відповідальності та цифрових інструментів допомагають формувати професійні компетенції та забезпечують якість послуг, відповідну міжнародним стандартам.

Крім того, перспективним напрямом є впровадження стандартів якості та еко-сер-

тифікації туристичних об’єктів, що дозволяє підвищити довіру туристів та конкурентоспроможність галузі. Сертифікація за критеріями екологічності, культурної автентичності та соціальної відповідальності сприятиме формуванню бренду «зеленого» туризму в Україні та створенню умов для сталого розвитку сільських територій.

Отже, інтеграція екотуристичних маршрутів і агрокластерів, використання грантових ресурсів ЄС, цифровізація смарт-сіл, підвищення кваліфікації власників садіб та впровадження стандартів якості й еко-сертифікації формують комплексну систему перспективного розвитку сільського туризму в Україні. Реалізація цих напрямів забезпечить економічну стійкість громад, збереження природно-культурної спадщини, привабливість туристичних послуг і конкурентоспроможність галузі як на національному, так і на міжнародному рівні.

Висновки. Проведене дослідження показало, що сільський туризм в Україні має значний потенціал для сприяння сталому розвитку територій, забезпечення економічної стабільності громад та збереження культурної і природної спадщини. Аналіз національного та іноземного досвіду дозволив виявити ключові відмінності у підходах до державного регулювання, організації співпраці громад, бізнесу і фермерів, впровадження стандартів екологічності та застосування цифрових технологій. Інтеграція найкращих міжнародних практик в український контекст може значно підвищити ефективність розвитку галузі, забезпечити стандартизацію та екоорієнтованість туристичних послуг, а також активі-

зувати цифровий маркетинг і сучасні платформи для бронювання та просування послуг.

Особливу роль у перспективному розвитку відіграє здатність сільського туризму стати інструментом відновлення територій, що постраждали від соціально-економічних криз або війни. Використання грантових програм ЄС, розвиток агрокластерів, впровадження смарт-технологій та навчання власників садіб сприятимуть підвищенню якості послуг і конкурентоспроможності галузі. При цьому реалізація принципів сталого розвитку дозволяє забезпечити збалансований підхід, який враховує економічні, соціальні та екологічні аспекти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кудла Н. Є. Управління розвитком сільського туризму в Україні. Львів : ЛДУФК, 2022. 196 с.
2. Мальська М. П., Антонюк Н. В., Ганич Н. М. Туристичний бізнес: теорія та практика. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2020. 312 с.
3. Пархоменко Н. В. Розвиток сільського зеленого туризму в Україні: проблеми та перспективи. Київ : КНЕУ, 2021. 248 с.
4. Роман М., Кудінова І., Самсонова В., Кавецький Н. Інноваційний розвиток сільського зеленого туризму в Україні. *Туризм і гостинність*. 2024. Т. 5, № 3. С. 537–558.
5. Сенета З., Дубович І. Розвиток сільського туризму в Україні в контексті сталого розвитку. *Наукові праці. Серія «Менеджмент, економічна інженерія в сільському господарстві та розвитку сільських територій»*. 2022. Т. 22, № 3. С. 633–638.
6. Community Futures Network of Canada. Annual Report 2023–24 (example of agritourism support). URL: communityfuturescanada.ca (дата звернення 24.11.2025).
7. Gîtes de France. Official website. URL: <https://www.gites-de-france.com> (дата звернення 24.11.2025).
8. Lane B., Kastenholz E., Carneiro M. Rural Tourism and Sustainability: A Special Issue, Review and Update for the Opening Years of the Twenty-First Century. *Sustainability*. 2022. Vol. 14, No. 10. P. 6070. DOI: 10.3390/su14106070
9. Law 20 February 2006, n.96 - Regulation of Agritourism (Italy). FAOLEX / English translation. URL: https://faolex.fao.org/docs/pdf/ita203216english.pdf?utm_source=faolex&utm_medium=pdf&utm_campaign=203216english.pdf (дата звернення 25.11.2025).
10. LEADER/CLLD - European Network for Rural Development (ENRD). European Commission. URL: https://eu-cap-network.ec.europa.eu/index_en (дата звернення 25.11.2025).
11. Satoyama Initiative / SATOYAMA Forum (UNU-IAS). URL: <https://satoyamainitiative.org> (дата звернення 24.11.2025).
12. UNWTO. Tourism and the Sustainable Development Goals – 2023 Update. World Tourism Organization, 2023. URL: <https://www.unwto.org> (дата звернення 25.11.2025).
13. Widawski K. A Sustainable Approach to Tourism Development in Rural Areas: The Example of Poland. *Agriculture*. 2023. Vol. 13, No. 10. P. 2028. DOI: 10.3390/agriculture13102028

REFERENCES:

1. Kudla N. E. (2022) *Upravlinnia rozvytkom silskoho turyzmu v Ukraini* [Management of rural tourism development in Ukraine]. Lviv: LDUFK, 196 p.
2. Malska M. P., Antonyuk N. V., Hanych N. M. (2020) *Turystychniy biznes: teoriia ta praktyka* [Tourism business: theory and practice]. Lviv: LNU im. I. Franka, 312 p.
3. Parkhomenko N. V. (2021) *Rozvytok silskoho zelenoho turyzmu v Ukraini: problemy ta perspektyvy* [Development of rural green tourism in Ukraine: problems and prospects]. Kyiv: KNEU, 248 p.
4. Roman M., Kudinova I., Samsonova V., Kavetsky N. (2024) *Innovatsiynyi rozvytok silskoho zelenoho turyzmu v Ukraini* [Innovative development of rural green tourism in Ukraine]. *Turizm i hostynnist*, 5(3), pp. 537–558.

5. Seneta Z., Dubovych I. (2022) Rozvytok silskoho turizmu v Ukraini v konteksti staloho rozvytku [Rural tourism development in Ukraine in the context of sustainable development]. *Naukovi pratsi. Seriiia «Menedzhment, ekonomichna inzheneriia v silskomu hospodarstvi ta rozvytku silskykh terytoriy», 22(3)*, pp. 633–638.
6. Community Futures Network of Canada. (2023–24) Annual Report 2023–24 (example of agritourism support). URL: communityfuturescanada.ca (accessed November 24, 2025).
7. Gîtes de France. Official website. URL: <https://www.gites-de-france.com> (accessed November 24, 2025).
8. Lane B., Kastenholz E., Carneiro M. (2022) Rural Tourism and Sustainability: A Special Issue, Review and Update for the Opening Years of the Twenty-First Century. *Sustainability*, 14(10), Art. 6070. DOI: 10.3390/su14106070
9. Law 20 February 2006, n.96 - Regulation of Agritourism (Italy). FAOLEX / English translation. URL: <https://faolex.fao.org/docs/pdf/ita203216english.pdf?utm> (accessed November 25, 2025).
10. LEADER/CLLD - European Network for Rural Development (ENRD). European Commission. URL: https://eu-cap-network.ec.europa.eu/index_en (accessed November 25, 2025).
11. Satoyama Initiative / SATOYAMA Forum (UNU-IAS). URL: <https://satoyamainitiative.org> (accessed November 24, 2025).
12. UNWTO. (2023) Tourism and the Sustainable Development Goals – 2023 Update. World Tourism Organization. URL: <https://www.unwto.org> (accessed November 25, 2025).
13. Widawski K. (2023) A Sustainable Approach to Tourism Development in Rural Areas: The Example of Poland. *Agriculture*, 13(10), Art. 2028. DOI: 10.3390/agriculture13102028